

Afgørelser – Reg. nr.: 02714.00

Fredningen vedrører: Stenvad Langdysse

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet

Fredningsnævnet

17-06-1961

Kendelser

Deklarationer

FREDNINGSNÆVNET>

26. juni 1961. 2701

Stempelfri.

A f s k r i f t .

År 1961 den 17/6 blev der af Fredningsnævnet for Randers amt i
f.s. nr. 22/1961 vedr. fredning ved kæmpehøj på
matr. nr. 1 an Stenvad by,
Glæsborg sogn

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

Ved dokument, tinglyst 5.9.1887, blev en langdysse, beliggende nordvest for byen Stenvad på Djursland fredet.

I 1950 erne blev på en dansk pengeseddel - 50 kr. sedlen - gengivet et billede af langdyssen.

Dette bevirkede, at denne blev kendt i vide kredse og målet for såvel danske som udenlandske turisternes ture.

De mange henvendelser fra turister, der har ønsket at bese dyssen foranledigede i 1961 premierløjtnant Henning Nørgaard Rasmussen, "Stenhøj" pr. Stenvad, der ved skøde, lyst 26.7.1955, blev ejer af matr.nr. 1 an Stenvad by, Glæsborg sogn - det matr. nr., hvorpå langdyssen nu er beliggende - til at rette henvendelse til fredningsnævnet med anmodning om, at der ved gennemførelsen af en fredningssag blev skabt adgang for almenheden til dyssen, og udlagt et areal til parkeringsplads for turisternes vogne.

I premierløjtnant Rasmussens skrivelse, der er dateret 25.2. 1961, er henvist til, at turisterne, uanset manglende adgangsvej til dyssen, i vidt omfang besøger denne uden at opnå tilladelse hos lods-ejeren. Under besøgene parkerer turisterne deres vogne på ejerens private markvej, der fører langs en kraftig tjørnehæk samt grænser til skellet med naboen, der er vejberettiget. De parkerede vogne spærrer ofte vejen, når denne for driftens skyld skal passeres af ejeren på vej til marken. Da turisterne ikke har en plads til at vende på, påkører de elhegn, når de søger at vende på vejen. Under-

vejs fra markvejen til dyssen forårsager turisterne markskader. De turister, der søger ejerens tilladelse, får den, men henvendelserne betyder en forstyrrelse, og visse ulemper og skader er følgen af deres besøg.

Ejeren har gjort gældende, at samfundet må være nærmere end han selv til at skaffe almenheden adgang, og at samfundet, snarere end han, bør dække udgiften ved de ulovlige besøg og de deraf følgende skader, der kunne undgås hvis der var parkeringsplads for turisternes vogne og en adgangsvej til langdyssen.

Turistforeningen for Grenå og Omegn har på nævnets forespørgsel i skrivelse af 10.6.1961 udtalt, at langdyssen er nævnt i Grenå Turistforenings brochure, der bliver uddelt i mindst 20000 eksemplarer pr. år, hvorfor man må regne med, at en stor del af de turister, der ønsker at se Djurslands seværdigheder, også aflægger langdyssen et besøg.

Turistforeningen har iøvrigt erklæret, at svenske turister på "Europafergen" i mange tilfælde er blevet henvist netop til den omtalte langdysse, og udtalt sin interesse i, at langdyssen afmærkes på en sådan måde, at den bliver let at finde fra landevejen, og at der bliver parkeringsplads for de besøgende biler.

Nationalmuseet har i sagens anledning afgivet sålydende erklæring:

"Nationalmuseet kan anbefale at der ved nævnets hjælp skaffes offentlig adgang til langdyssen 2017-14 i Stenvad (Glæsborg sogn), samt at der ved den offentlige vej anlægges en parkeringsplads for besøgende i lighed med, hvad der er sket ved adskillige andre fortidsminder.

Vi vil sætte pris på, at det for fremtiden i Turistforeningens brochure, hvor denne dysse omtales, bemærkes, at mindesmærket er fredet og ikke må forstyrres på nogen måde."

I fredningsdokumentet af 22.8.1887 angives langdyssen at være 56 fod lang og 32 fod bred og bl.a. bestå af et anseligt gravkammer, bygget af 5 sidesten med en tærskelsten mod gangen, der er bygget af to sidesten, og dækket af en anselig overligger.

Der findes rester af endnu et gravkammer samt en del randsten.

Fredningsnævnet har den 17. juni 1961 besigtiget aastedet og forhandlet med lodsejeren.

Nævnet finder, at det har væsentlig betydning for almenheden, at der åbnes adgang til den pågældende langdysse, dels på grund af selve oldtidsmindets karakter, dels på grund af udsigten til de

omgivende landskaber, hvorfor sagen vil være at fremme, da dette skønnes at kunne ske uden tilsidesættelse af lodsejerens væsentlige interesser.

Sagens fremme findes at nødvendiggøre udlæg af en parkeringsplads ved den offentlige bivej, der passerer østen om matr. nr. 1 an Stenvad, Glæsborg sogn, udlæg af en spadseresti på 1,5 m bredde langs sydskellet af nævnte lod fra den offentlige vej til oldtidsmindet og udlæg af et opholdsareal af 5 m bredde rundt om oldtidsmindet.

Parkeringspladsen begrænses mod øst af den offentlige vej, mod syd af skellet, mod vest af en linje parallel med vejen i en afstand af 15 m fra vejkannten og mod nord af en linje parallel med sydskellet i en afstand af 20 m fra dette. På denne plads skal enhver være berettiget til at henstille sit motorkøretøj, sin cykle m.v. uden betaling, så længe, som det varer for ham og hans eventuelle passagerer at bevæge sig ad stien til oldtidsmindet, besigtige dette i rimelig tid og gå tilbage til pladsen igen.- Pladsen markeres ved et fra den offentlige vej synligt skilt og på pladsen opstilles et skilt angående ordensregler m. v.

Skiltene, der bekostes af statskassen, opstilles ved fredningsnævnets foranstaltning.

På den 1,5 m brede sti mellem parkeringspladsen og oldtidsmindet med omgivende opholdsareal skal enhver være berettiget til uhindret færdsel til fods uden betaling, men ikke til færdsel på anden måde. Således skal cykling f. eks. være forbudt. Den tilsikrede ret inkluderer ikke nogen adgang til ophold.

På et areal af 5 m bredde rundt om oldtidsmindet skal enhver være berettiget til uden betaling at gå for at iagttage langdyssen og iøvrigt opholde sig en rimelig tid for at betragte oldtidsmindet og udsigten over de omgivende landskaber.

Det er forbudt på det udlagte areal (pladserne og stien) at henkaste affald, papir m. v., at holde måltid og lignende, at spille grammofon, radio og at udvise støjende adfærd. Publikum, der overtræder de givne regler, eller overskrider grænserne for det udlagte område (pladserne og stien) er lodsejeren eller dennes repræsentant berettiget til straks at bortvise fra sin ejendom, hvorhos overtræderen udsætter sig for straf efter loven.

Det påhviler grundejeren at fjerne den eksisterende tjørnehæk i fornødent omfang foran parkeringspladsen og skaffe adgang fra den offentlige vej til parkeringspladsen.

Fjernelsen af hæk, stiens tilsaning og øvrige anlægsarbejder

skal af lodsejer være tilendebragt inden 1.5.1962.- Indtil da anviser nan turister den adgangsroute, han finder passende.

De udlagte arealer iredes mod dyrkning, udgravning, plantning og bebyggelse, der må ikke opstilles master, kiosker, boder, skure, vogne, siloer, møddinger eller andre efter nævnets opfattelse skønhedsforstyrrende foreteelser i området. Forinden sådanne genstande anbringes i områdets nærhed (inden for 10m) skal nævnet underrettes, for at der kan tages stilling til om yderligere iredning eventuelt skal gennemføres mod erstatning.

Det pålægges ejeren at holde græsset på parkeringspladsen, stien og arealet om langdyssen slået med passende mellemrum, at bekæmpe ukrudt og at fjerne selvsåede træer og buske efter anvisning fra nævnets formand.

Ejeren har ret til at indhegne parkeringspladsen, stien og opholdsarealet med glat tråd.- Han har også ret til iøvrigt at hegne med glat tråd mod at opstille vinder, der tillader gående passage.

Ejerens undladelse af at opfylde en ham ved nærværende kendelse eller senere pålagt pligt og overskridelse af en af fredningsnævnets formand i anbefalet brev givet frist medfører, at fredningsnævnets formand kan lade det fornødne udføre for grundejerens regning og hertil erholde forskud af amtsfonden, hvorhos det medgæede beløb kan inddrives hos grundejeren ved udpantning.

Overtrædelse af de i denne kendelse givne regler medfører strafansvar efter naturfredningslovens § 40.

Af hensyn til den under sagen nedlagte erstatningspåstand har fredningsnævnet indhentet oplysning om grundværdien ved seneste forudgående vurdering - nemlig pr. 1.10.1960.-

Efter forhandling med grundejeren om virkningen af servitutpålæget, ulemperne og om udgiften til hegn, slåning af græs m. v., fjernelse af tjørn ved vejen o.a. under hvilke forhandlinger der opnåedes enighed, har nævnet fastsat den ejeren tilkommende samlede erstatning til 2900,- kr., der da panthaveres sikkerhed ikke findes at være berørt, vil være at udbetale til ejeren med renter af beløbet 5% p.a. fra kendelsens dato, til betaling sker.

Af erstatningen udredes halvdelen af statskassen, halvdelen af Randers Amtsfond.

Kendelsen vil være at tinglyse med prioritet forud for pantegæld på husmandsbruget, matr. nr. 1 an Stenvad by, Glæsborg sogn. Om ejerforholdet og om servitutter henvises til den af dommeren i Grenå m. v. under 12.6.1961 udstedte tingbogsattest, som er fremlagt.

I tinglysningsakten henlægges et kort på kalkerlærred. Kopier af kortet vedhæftes eksemplarer af kendelsen. Kortet skal udvise grænserne for det udlagte område.

Påtaleretten tilkommer Nationalmuseet og Fredningsnævnet for Randers amt i forening eller hver for sig.

T h i b e s t e m m e s .

Matr. nr. 1 an Stenvad by, Glæsborg sogn, underkastes den beskrevne fredning og andre servitutter mod den nævnte erstatning.

Kristensen

formandens stedfortræder.

Chr. Laursen

Hemming Nielsen

-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-

Afskriftens rigtighed bekræftes:

Fredningsnævnet for Randers amt,
dommerkontoret i Mariager, den 23.6. 1961.

I.f.f.

A.H.Andersen,
sekr.

Indført i dagbogen for Grenaa retskreds,
den 26. juni 1961.
Lyst.Tingbog: Akt: Skab E nr. 549. Kalke forevist.
Dommeren i Grenaa m.v. 17. aug. 1961.

Kristensen, kst.

-o-o-o-o-o-o-

Afskriftens rigtighed bekræftes.
Fredningsnævnet, for Randers amt,
dommerkontoret i Mariager, den 23.6. 1961

Fog

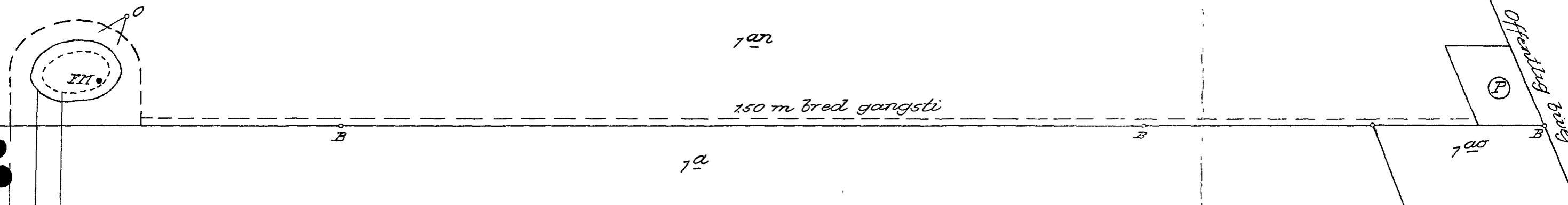
D e k l a r a t i o n s k o r t i 1:1000

Matr.nr. 1^{an} Stenvad By, Glesborg Sogn,
Djurs Nørre Herred, Randers Amt.

Udfærdiget i anledning af tinglysning af dokument
om offentlighedens adgang til fredet langdysse.

Grenaa i juli 1961.

J. Stenmetz
Landinspektør.

Langdyssens udstrækning efter dokumentet
af 5. september 1887: 56 fod (17,58 m) x 32 fod (10,04 m).

Langdyssens fod juni 1961.

Grænse for opholdsarealet (5,00 m fra langdyssens fod).

FM: Fredningssten af granit.

B: Betonskelpæl.

P: Parkeringsplads (15,00 m x 20,00 m).

O: Tegneren Ib Andersens opholdssted ved udførelsen
af tegningen til 50 kr.-sedlen.

